

REALIZIRAN PROGRAM KUD TABOR ZA LETO 2013

V petek, 8. februarja 2013 smo že tretjič zapored brali Prešernovo poezijo pod dvema podbreškima lipama "fotografije"

»Prešeren in Prešernov dan je danes,« je v uvodu na Taboru povedala Nataša. Vsa Slovenija je na najrazličnejše načine izražala spoštovanje svojemu največjemu poetu. Tudi v Podbrezjah je ta dan kultura slavila na dveh koncih.

...Pod lipo v Dolenji vasi je Prešernove poezije na Prešeren dan tokrat povezala Milenka Jekovec, ki je kasneje prebrala še pesem Učenec. V krogu okrog lipe so se ji pridružili bralci in povedali so vsak svojo izbrano ali dve pesmi. Maruša Prostor je začela z nepogrešljivo Zdravljico, Tone Strlič je z znanjem igralca predstavil Uvod in Turjaško Rozamundo, Sara Korenčan je prelepo povedala pesem Nezakonska mati, Tevž Brezovec pa Stoji, stoji tam lipica, Teo Kramar je izbral Prvo in četrto gazelo, Tilen Brezovec pa se je odločil kar za tri Pod oknom, sedmo Gazelo in Povodnega moža. Poslušalcev se ni trlo. Tisti pa, ki so prišli, so prisluhnili z zanimanjem in občutkom, kar je omogočilo, da je Prešernova pesem z interpretacijo bralcev zadrhtela v zimskem popoldnevu in se zopet ponudila našemu človeku, ki mu je namenjena. Na mizi ob Prešernovi sliki v rdečem okvirju je bil šopek rdečih nageljnov, ki so na koncu odšli na domove bralcev. Posebno za Dolenjo vas je tako dogajanje lepo, kajti prav pod to lipo je okolica izrazito kmečka in krave ter traktor so veliko bolj pomembni kot pesem. A na ta dan so tudi krave lepotice počakale v hlevu, čeprav bi se morale sprehajati in pozirati za Gorenjski glas. Za tako prednostno lestvico je sicer zaslužen naš slikar Zdravko Purgar, ki je, mimogrede, naslikal tudi Prešerna v Podbrezjah in bi mu lahko dodali Zbadljivi sonet, ki je nastal prav na ta dan. Na koncu smo ga slišali, z naslovom Al prav se piše Podbrezjani ali Podbrežani? in ga lahko poslušate na Facebook strani KUD-a Tabor.

...Tako, kot v Dolenji vasi, smo se istočasno, že tretje leto zapored zbrali tudi pod lipo na Taboru, kjer se v dalji boči oči Triglav, pod Stolom pa je Prešernova Vrba. Za uvod jo je prebrala Petra Jeglič, nekaj kasneje pa sta jo ob kitari zapela Jure in Marko Kavčič. Seveda sta požela navdušen aplavz in menili smo, da sta preseгла originalno izvedbo Vlada Kreslina iz leta 1987, ko so slovenski rokerji, kljub nasprotovanjem, začeli predstavljati Prešernove pesmi na svoj način. Ljudje so prav to vzljubili, otroci so se v šolah raje na pamet učili Prešerna. Njegova Vrba je posvečena domačemu kraju. Lahko jo razumemo kot metaforo, alegorijo domovine, očetnjave.

Spodobilo se je, da je prvo besedo dobila Zdravljica, ki jo je čisto v uvodu zapel podbreški mešani pevski zbor pod vodstvom Janka Kozjeka. Zdravljici, naši himni, smo se s pozornostjo oddolžili po slovensko, poljsko, italijansko, nemško, madžarsko, špansko, francosko in angleško. Torej, kar v osmih jezikih so jo brale Nataša Kne Leben, Asia Owanek, Tina Šparovec in Cvetka Grašič.

Jernej Jeglič si je spet nadel cilinder in prevzel vlogo Prešerna, ki je delil fige in nato prebral še 7.

Gazelo, verjetno posvečeno Primičevi Juliji. Še nekaj drugih, ki govorijo o ljubezni do ženske, so nam brali: Bolka Romana in Ivan sta skoraj zaigrala hudomušno Od železne ceste, Meta in Tine Gregorc sta si razdelila Povodnega moža, Nejc Jeglič se je odločil za Magistrale – Prvi sonet, Miha Fock ima najraje Judovsko dekle. Nato smo Prešerna kot moža poslušali v pesmi z naslovom Kam? in Tino Jeglič. Kot kritičnega misleca smo ga odkrivali s pesmijo Al prav se piše kaša ali kasha, ki jo je Joc Perne simultano prebral ob Asii Owanek, ki je po poljsko brala kar iz diktafona. O prijateljstvu pa je govorila pesem V spomin Andreju Smoletu, ki jo je izvrstno in doživeto interpretiral Tomaž Debeljak. Podbreški mešani pevski zbor je vmes zapel Prešernovo Luna sije.

Tiste pesmi, ki niso v Poezijah pa predstavljajo Neznane Prešerna in niso na vsaki slovenski polici. Iz nemščine jih je prevedel Janko Moder, zbirka pa nosi naslov Prešernove nemške. Nataša jih je našla in lahko smo jih slišali. Tako nam je Peter Grašič povedal Napitnico, Jera Gregorc je brala pesem o prisrčnih zvezah, Dacia Perne pa pesem posvečeno Mladi pesnici. Nataša je niz zaključila z verzi: Človek mora umreti, človeštvo ne, in vanj se more preoteti vse, kar je storil zanj. Vse kar je storil zanj, je ostalo v slovenskem narodu. Ti štirje verzi so refleksija velikega moža. Njegovo zavedanje, da je velik človek nesmrten, ker je zlit s človeštvom, zlit s svojim narodom.

Ob toplih napitkih, pecivu in suhem sadju smo se s prijetnim občutkom v srcih družili še kar nekaj časa. Zdravko nam je izdelal lesena gašperčka, ki sta grela, eden premrle roke v Dolenji vasi in drugi pod lipo na Taboru ter pripomogla k prijaznejšemu vzdušju. Ta dan je le to imelo drug pomen, nekako prijateljski. Da, bilo je neko posebno prijateljstvo, ki nima meja. Čutili smo, da je umetniška energija vsega prebranega tista kulturna zavest, ki je v slovenskem človeku še kako močno sidrana. Tako lepo rdeče se je obarvalo nebo nad Vrbo in s Tabora se je videlo do tja. Tam se je rodil človek, čigar pesmi

imajo tako moč. Zaželeli smo si, da bi v narodu in naših glavah imele še konkretnejšo. Drugo leto spet pridemo brat Prešerna. Do takrat pa večkrat poskušajmo razumet, kaj nam sporoča v Zdravljici.

V soboto, 9. marca 2013, smo na Taboru na delavnicah izdelovali BARČICE-GREGORČKE "fotografije"

Okoliški kraji, kot so: Kamna Gorica, Kropa in Tržič imajo bogato železarsko oziroma čevljarstvo tradicijo. Do danes se je ohranil običaj spuščanje barčic oziroma gregorčkov. Ta običaj so začeli rokodelci, ki so na predvečer Gregorjevega spuščali luč v vodo in se tako poslovili od temačnega obdobja, pri tem pa so močno upali, da bo voda odnesla neprijetno delo ob luči.

Že nekaj let obujajo ta običaj tudi na kmetiji Pr Trnovc, skupaj s KUD-om Kriva Jelka Duplje, ki jo vodi gospod Ivan Meglič. Da bi lahko barčico spustili tudi naši otroci, smo se povabili tudi mi in hkrati nekaj dni prej organizirali izdelovanje barčic v Pirčevi dvorani na Taboru. Obisk je bil zares lep, saj so ustvarjali najmlajši s pomočjo staršev, pa tudi malo večji, ki so izdelali prav lepe hiške. Nekatere so imele celo balkone, na trati so cvetele rožice, ena se je spremenila v pravi gasilski dom. Porabili smo kar nekaj litrov najrazličnejših barv, dosti kartonov, stiropora in lepil. Otroci so neizmerno uživali ob barvanju, saj smo uporabljali valčke, čopiče, palčke z gobami in seveda male rokice, ki so nanašale barve s takim veseljem, da žara v očeh in na ličkih ni bilo mogoče spregledati. Nekaj več težav je bilo potem pri spuščanju, ko nam je na prvi določen datum v ponedeljek 11.3. previsok nivo Tržiške Bistrice onemogočil varno spuščanje naših gregorčkov v vodo. Datum smo premaknili še dvakrat in letošnja zima nas je končno prisilila, da so nekateri svoje hiške le razstavili v Vogvarjevi hiši 22. marca. Seveda so mnogi mali ustvarjalci s svojim starši barčice spustili že na Gregorjevo v Kamni Gorici, Kropi in Tržiču. Za drugo leto pa bodo vsi ob kulturnem programu lahko hiške varno, ne glede na nivo reke, spustili Pr Trnovc, so obljubili prireditelji.

V soboto, 23. marca 2013 smo ob 11h pripravili že druge velikonočne delavnice v Pirčevi dvorani "fotografije"

»Pridite, spet bomo ustvarjali, lepo nam bo in kaj lepega bomo odnesli v svoj dom, da bodo prazniki še lepši«. Tako smo z vabili v šoli, cerkvi in našem Facebook-u povabili zdaj že zveste ustvarjalne otroke, ki se jim vedno pridruži še kak na novo. Ugotavljamo, da je dvorana komaj še zadosti velika, ko pripravimo omizja, ki se razlikujejo po načinu dela. Tako se nekje barva pirhe, drugje kreira, izrezuje in lepi velikonočne zajčke, spet na tretjem omizju barva stekleničke kamor smo kasneje vstavili vejice kodraste vrbe in obesili pirhe. Ja, izdelava in marmoriranje pirhov je bila za večino še čisto neznan tehnika in na začetku smo se počutili, kot mali čarovniki. Spet smo si vzeli čas in končali šele v popoldnevu, se na koncu okrepčali s piškoti in sokom, ter zadovoljni iz izdelanimi okraski odšli na domove. Vsak je že pri sebi vedel, kam bo postavil narejeno, da bo dom za praznike okrašen z nečim novim. V veliko veselje pa je bilo že naše prisrčno druženje, ki šteje največ.

V torek, 7. maja 2013 smo ob 15h pričeli s fotografskim tečajem pod vodstvom fotografa Aleša Zdešarja. Tečaj je trajal 3 dni vsakič po 3 ure. "fotografije"

Prvi teden v maju smo organizirali tečaj digitalne fotografije s priznanim fotografskim mojstrom Alešem Zdešarjem. Prijave smo zbirali že teden prej s priporočilom naj nas ne bo več od 15, tako da se učitelj lažje posveti tudi posamezniku. Tečaj je bil izveden v treh popoldnevih:

Prvi dan smo v Pirčevem domu obdelali teoretične osnove fotografije. Spoznali smo kako deluje zaslonka, zakaj je pomemben čas osvetlitve, kaj pomeni občutljivost tipala, kako lahko uporabimo globinsko ostrino, kako izbirati motive in še mnogo drugih skrivnosti dobre fotografije.

Drugi dan smo se skupaj z mentorjem Alešem Zdešarjem podali v okolico Tabora- nam vsem dobro znanega kulturno zgodovinskega objekta v Podbrezjah in iskali dobre motive. Poskusili smo se tudi v fotografiranju portreta zunaj in učitelj je izbral članico Katjo.

Tretji dan je učitelj pokomentiral prineseno gradivo posameznega tečajnika dosežke, kar je bila izjemna učna ura. V nadaljevanju popoldneva pa smo odšli v farno cerkev z namenom,

da bi poslikali delo našega pozno-baročnega kiparja in fotografije v razstavi predstavili potem v septembru na Taborskih dnevih, ko bomo obravnavali umetnika

Tečaj digitalne fotografije je lepo uspel. Aleš Zdešar je svoje bogato fotografsko znanje uspešno prenašal na udeležence. Nastale so fotografije Tabora, notranjosti baročne farne cerkve in portreta.

V soboto, 22. junija 2012 od 11h je bila v spominskem parku ob farni cerkvi slovesnost ob odkritju spomenika pisateljici Mimi Malenšek "fotografije"

»Domačega kruha nikdar ne pozabiš,« je odslej zapisan citat na spomeniku pisateljice Mimi Malenšek. Zato sta dva para otrok cenjene goste ob vhodu in špalirju narodnih noš pričakala s hlebčki domačega kruha in soljo. Rdeča nit kulturnega programa se je zgledovala po citatu in slavnostna govornica, mojstrica peresa in besede, gospa Alenka Puhar, je povedala, da je bila lani umrla pisateljica, dobra kot kruh. Seveda je poudarila njeno veličino predvsem z zelo obsežnim opusom njenih del, ki močno presesegajo tudi po kvaliteti. Nataša Kne Leben, v vlogi izvrstne povezovalke, je v osrednji prostor povabila najbolj njeno, hčerko Emilijo Šlibar Malenšek in sina Danijela Malenška, da sta odkrila doprsni kip svoje mame, delo kiparke Alojzija Tomič, pod mentorstvom akademske kiparke Eve Peterson Lenassi. Spomenik je blagoslovil župnik Janez Rihar, ki je bil pobudnik zanj, prav tako kot leta 2007 za spomenik Karlu Mauserju. Tako stojita zdaj skupaj, nekoč sošolca v Podbrezjah, ki sta prebrala vso podbreško knjižnico. Gospod Stane Mihelič, ki je pred desetimi leti pisateljico spet vrnil Podbrežanom, je povedal, da se zdaj že tretjič vrača domov. Prvič kot trimesečna dojenčica, drugič v očetov grob in zdaj v podobi skulpture ob bok pisatelju, ki mu je pred šestimi leti ob podobni slovesnosti še govorila v spomin.

»Zgodovinska in hkrati domačijska povest je napisana povsem v slogu tedanjega bralnega okusa. Izmislil si jo Mimica iz podbreške Dolenje vasi, ki si že nekaj let sama služi svoj kruh. Poroči se mlada, na Taboru pri Mariji Sedemžalostni. Nekaj simbolike za gospo Mimi Malenšek Konič: veliko dehtečega cvetja, kot da bi ga tam pod cerkvijo napletla sama Ivana Kobilca, in prav toliko ostrih bodic po malem vse do konca življenjske poti.« Takole je v predgovoru pravkar izdane knjige z naslovom Marija Taborska zapisala gospa Berta Golob. Na slovesnosti odkritja doprsnega kipa v bronu pisateljici Mimi Malenšek so jo dobili v dar cenjeni gosti. Na prostoru ob farni cerkvi sv. Jakoba v Podbrezjah, kjer nastaja trikotni spominski park, so se v soboto 22. junija ob 11h zbrali politični veljaki, pisatelji, prevajalci, kritiki, šolniki, njeni bližnji in prijatelji, knjižni molji, domačini in gostje. V zlatem roju, kot čebele, so prišli na pašo, po med na Mimičin travnik besed. Z branjem odlomkov iz pisateljicinih del je travnik besed odstiral Tomaž Debeljak. Z lepimi spomini na pisateljico in njena dela živi tudi družinski prijatelj Malenškovih gospod Janez Janša, ki se je odzval povabilu župana občine Naklo, Marka Mravlja. Delil jih je z nami in prijetno ga je bilo poslušati v taki vlogi. Celoten kulturni program so prepletli tudi glasbeni vložki izvrstnih Urše in Jureta Kavčič, Tine Blaznik in CMP zboru. Poet Milan Debeljak se je poklonil pisateljici z njej napisano pesmijo, ki se igra z besedo --doma. Kulturno društvo Tabor je izdalo tudi znamko in razglednico, ki sta ob knjigi in spomeniku poklon in zahvala pisateljici Mimi Malenšek za vse kar je dala nam vsem v svojih besedah. Vredno se ji je zdelo na pisalni stroj udarjati črko za črko ure in leta dolgo, da bi nam sporočila, kar je z domišljijško nadgrajenim analitičnim in raziskovalnim pristopom ugotovila v arhivih. Zgodovina nas vedno uči, če le najde učence, je na koncu v zahvali povedala pisateljčina hčerka. Bodimo učenci! Saj verjetno ni naključje, da je bilo odkritje v sklopu praznovanja občine in rojstnega dne naše domovine. Radi ju imejmo, njo in pisateljico, ki je odslej še bolj naša.

V nedeljo, 11. julija 2013 od 9h je bil slovesen blagoslov novih orgel v cerkvi na Taboru "fotografije"

Na Benediktovo nedeljo 11. julija so se sredi cerkve Marija Sedem žalosti na Taboru pod obok posedli pevci CMP zboru, da bi s svojim petjem polepšali slovesnost blagoslova novih orgel. V nobenem od naslednjih treh rodov v družini Kozjek, že od starega očeta organista Janeza naprej, ne manjka vsaj dveh zborovodij, vokalstov in instrumentalistov. Tudi tokrat so svoje glasbene talente posodili trije rodovi hkrati, saj je bil zborovodja Janko Kozjek, za orglami njegov sin, med pevci pa njegov oče, teta, stric, sestra, hčerka... Pevci so na sredini cerkve pustili ravno toliko prostora, da je gospod župnik Janez Rihar s svojim spremstvom stopal skozi špalir, pod orgle, da jih blagoslovi s kadihom in vodo. Takrat so zazvenele »milo, veličastno, ljubeznivo, rahlomo in mirno, kakor pihlja ponižni vetrič med cveticami pomladnega loga. Ravno to pa je cerkveno in budi lepa čustva. Kadar se takšni glasovi zlivajo po božjem hramu, se zdi, kakor je nekdaj prerok čutil, da Božji glasovi v rahlih sapicah mimo šumljajo in Božjo prisotnost oznanjajo.« Tako so označili orgle Podbrežana Petra Rojca že leta 1856 v »Zgodnji

Danici« št. 51, ki jih je povzel Milan Debeljak v s svojem nedavno objavljenem prispevku za Podbreški glas. Orgle na našem Taboru so namreč prenovljene in so prišle iz bližnjih Ovsiš ter na prenovo čakale kar tri leta v cerkljanski orglarski delavnici Močnik, ki jih je prenovila v dobrem letu dni. Od starih orgel, ki so bile skupaj z bronastimi zvonovi izropane med prvo svetovno vojno, je ostal edino meh, ki je bil restavriran prav tako kot omara. V obnovitvena dela na koru je bilo vloženih tudi veliko prostovoljnih ur. Od celotnih stroškov v višini 25.000 evrov je poravnana dva tretjini dolga. Upamo da bomo do letošnje otroške polnočnice, na lanski je pianistka Nena igrala le na enem registru piščali, že poravnali vse stroške.

Tako lepo je, ko v naši taborski cerkvi spet poslušamo prave orgle in prav tako lepo, da smo hvaležni postavili spomenik našemu vrlemu izdelovalcu tega instrumenta, Petru Rojcu, ki je v drugi polovici 19. stoletja skromno deloval in živel v našem Podtaboru. Po sv. maši smo se še nekaj časa zadržali zunaj na taborskem gričku, saj so pridne podbreške pevke poskrbele še za pogostitev. Hkrati je bila to priložnost, da se zavemo, koliko nam pomeni naš Tabor in kako hvaležni smo, da mu vsake toliko časa, po svojih najboljših močeh, dodamo nekaj lepega, trajnega. Seveda so tokrat orgle, tisto najžlahtnejše, ki bo vedno lahko razveselilo duše in srca vseh, ki bodo prisluhnili, ko bo spet za instrument sedel in s prsti izvabil nebeške zvoke nekdo, ki to najbolje zna. V Podbrezjah take imamo. Da bi ostali in čim večkrat igrali, naj pripomore tokratni blagoslov kraljice glasbil.

V soboto, 27. julija 2013 od 20h je bila na vrhu Jurčkovega klanca spominska slovesnost ob 71 letnici vojne tragedije in bistriških žrtev "fotografije"

Bistrica – Občina Naklo je prejšnjo soboto ob spomeniku na Bistriškem oz. Jurčkovem klanecu pripravila tradicionalno slavnostno komemoracijo v počastitev spomina na žrtve tragičnih dogodkov med drugo svetovno vojno. Poleg predstavnika občine Naklo podžupana Albina Golbe so se slovesnosti udeležili predstavniki Zveze borcev Kranj ter člani PGD Podbrezje, zapel je Mešani cerkveni pevski zbor KUD Tabor Podbrezje.

Maja leta 1942 so domačini doživeli kruto maščevanje nemških okupatorjev, ki so pobili devet ljudi ter požgali tri domačije, dva dni kasneje pa postrelili še petdeset talcev, prebivalcev okoliških vasi, ki so jih izbrali iz begunskega zapora. Kot je dejal slavnostni govornik Stane Mihelič, spomin človeka obvezuje, naj se tovrstna grozodejstva nikdar več ne ponovijo. »Gre za poklon vsem žrtvam bistriške morije ter njihovim potomcem, obenem pa za hvaležnost nas samih, da že dve desetletji lahko živimo v svobodni in samostojni državi, za kar si številni narodi zaman prizadevajo. Ponosni smo lahko na svojo državo ter domač jezik, ki je eden izmed glavnih temeljev naše samostojnosti,« je dejal Mihelič.

V petek, 30. avgusta od 17h je bil sprejemi Darka Đuriča—dvakratnega svetovnega prvaka in podprvaka. "fotografije"

Darko Đurič si je tokrat po Berlinu in Londonu zdaj že tretjič prislužil poseben sprejem v Podbrzjah pred domačo hišo še po Montrealu. Seveda so ga športni navijači z Jernejem na čelu takoj po vrnitvi s posebnim transparentom v narodnih nošah pozdravili že v Ljubljani v prostorih Volkswagen Slovenija. A doma, v petek, 30. avgusta, štiri dni po tem, je bilo še bolj bučno, navijaško, veselo in celo ganljivo. Izjemnega Darka je skupaj z dekletom in trenerjema skozi špalir vaščanov, prijateljev in navijačev pripeljala dvojna kočija iz Naklega. Sledil je neke vrste kulturni program, z govornimi vložki, ki ga je izjemno povezala Nataša. Mojca je v imenu vseh štirih podbreških društev, ki so za Darka pripravila posebno darilo, pozdravila vse navzoče, še posebej množico posebnih gostov: trenerje, župane, ravnatelje, celo legendarnega Tofa. Sestra Mojca je tokrat s kitaro spremljala najmlajša Moniko in Andraža v narodnih nošah, ki sta jima prelepo očetovo pesem »Darko naš junak si« pomagali zapeti še Teja in Klavdija. Posebno darilo za Darka je imel tudi domači župan Marko Mravlja, ki se mu je kasneje pridružil še tržiški župan Borut Sajovic, prav tako s prijaznimi besedami in darilom. Tudi Darkova botra in »prva mama« mu je izročila še prav posebno fotografijo izpred več kot 23 let. Vse nas je prevzela

pesem z naslovom »Darko sanja o medalji«, ki sta jo mojstrsko izvedla oče Marko in sin Jure na kitari. Po pogovorih z družino, ko mami Veronika in ati Milan nista mogla skriti veselja in sta sestri Mojca in Ana povedali, kako spremljata in doživljata brata, je Tomaž spet postregel s spomini na vragolije, ki sta jih počela z Darkom. Tudi trenerja Jana Čander in Bor Štrumbelj sta pokomentirala treninge, nastope in vse kar sodi zraven v luči obeh zlatih medalj, ki ju je Darko prejel za paradno disciplino 50 m delfin in 100 m prosto ter tretjo srebrno na 200m prosto. Za konec je bila seveda obvezna »Golica« v izvedbi Duo Veseljak in povabilo na posebne domače podbreške slaščice spečene in pripravljene z ljubeznijo in golaž, ki ga je s prijateljem kupal svak Gašper.

Takrat je bil čas za fotografiranje s šampionom, za stiske rok in obujanje spominov, saj se je dan podaljšal v prijetno poletno noč. In Darko ni imel tisti dan nobenih obveznosti več. Uro pred sprejemom v Podbrezjah so ga namreč veselo pozdravili tudi v Plavalnem klubu Radovljica Gorenjska banka, ki je po besedah predsednika, prav s svetovnim prvakom, ki je s treningi začel prav tu, lahko najlepše obeležilo svojo 80 letnico obstoja.

V soboto, 28. septembra ob 18h so potekali 8. Taborski dnevi v okviru DEKD –Peter Žiwovski "fotografije"

Tema, ki je letos uokvirjala Dneve evropske kulturne dediščine, se je izjemno lepo zlila z našo idejo, da predstavimo skoraj neznanega poznobaročnega kiparja Petra Žiwobskega. Da bo tema kot nalašč, smo sporočili že pred šestimi meseci, ko smo oddajali naslovne dogodke za knjižico, v kateri smo vsa leta doslej uvrščeni pod abecedni seznam krajev, ki sodelujejo na DEKD dogodkih. Tako so tokratni 8. Taborski dnevi, ki se vsako leto ob koncu septembra odvijajo tudi v Podbrezjah, s tremi dogodki poskušali približati ustvarjalni opus našega kiparja v lesu. Zastava DEKD, ki teden dni plapola na drogu našega Tabora, vabi in se pridružuje vsem slovenskim krajem, ki pod istim naslovom poskušajo prikazati vredno iz svojega kraja. Slovenska otvoritvena slovesnost je bila 28. septembra v Posavju, točneje na brestaniškem gradu Rajhenburg, ki je po obnovi zasijal v novi podobi in privablja številne obiskovalce in je vabil tudi vse goste letošnjih slovesnih Dnevov evropske kulturne dediščine.

Slovesnost je odprla Dr. Jelka Pirkovič, generalna direktorica Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki beleži stoletnico neprekinjenega delovanja javne službe varstva spomenikov in dediščine na naših tleh. Pred sto leti je namreč svojo službo deželnega konservatorja za Kranjsko nastopil dr. France Stelè, seveda takrat v okviru dunajske cesarsko-kraljeve Centralne komisije za varstvo spomenikov. Po sto letih pa se je zavest o pomenu vseh vrst dediščine dandanes med Slovenci že dodobra ukoreninila. Verjamemo, da je tudi med nami Podbrežani zelo veliko takih, ki dediščino cenijo in jo skušajo ohraniti za prihodnje rodove.

Kiparja Žiwobskega smo odkrivali kar s tremi dogodki. S prvim smo želeli osvetliti njegovo delo s predavanjem strokovnjaka, z drugim prikazati restavriranje njegovih del, s tretjim pa s pomočjo fotografske razstave pokazati njegova dela v naši cerkvi.

Zaradi oslabiljene Poljske, se je v drugi polovici 19. stoletja nadarjen in delaven mlad kipar Peter Žiwovski odpravil na Kranjsko. Kiparski ceh se je zbal konkurence in dosegel, da so ga po dveh mesecih iz Ljubljane izgnali. Poljak je iskal delo in ga našel v Podbrezjah. Nekaj let pred tem je Vrbnikova delavničarica iz Kranja izdelala oltarje v taborski cerkvi in na vrsti za nove oltarje je bila tudi farna cerkev. Kako je Žiwovski prišel do tega naročila ne vemo, vsekakor pa se je do takrat že uveljavil z nekaterimi odličnimi deli na Gorenjskem. V Podbrezjah je dobil celovito naročilo za vse tri oltarje z vsemi svetniki in okrasjem. Oltarji in kipi so bili seveda vsi delani v lesu, za podbreško cerkev je uporabil kvaliteten orehov les. Tako so Podbrezje za nekaj časa postale središče baročnega kiparstva in rezbarstva na Gorenjskem. Žiwovski je v naslednjih letih dobival naročila iz sosednjih župnij in izdeloval oltarje in kipe svetnikov za cerkve v Kropi, Kovorju, Naklem, Bohinjski Beli, Besnici, Škofji Loki in še kje. Kako velika je bila njegova delavnica v Srednji vasi in koliko pomočnikov je imel ne vemo, glede na obseg del v Podbrezjah in sosednjih krajih pa lahko zaključimo, da je delavnico širil in bil pri naročilih tudi uspešen. V Podbrezjah si je ustvaril tudi družino, saj se je januarja 1782 se je poročil z Radovljičanko Frančiško Zeparin in kot izvemo iz Podbreškega župnijskega arhiva so se jima v naslednjih štirih letih rodili trije otroci. Po letu 1786 v Podbreških arhivih o Petru Žiwobskem ni več zapisov. Kdaj in zakaj se je odselil iz Podbrezj lahko le ugibamo. Vsekakor je s podbreško delavnico dal odločilen pečat gorenjskemu poznobaročnemu cerkvenemu kiparstvu. Oltarji v podbreški farni cerkvi služijo kot nekaka referenca in tudi kvalitetni vrh baročnega kiparstva na Gorenjskem.

S povpraševanjem na rodoslovnem področju smo o imenu Žiwobskega prav tako ugotovili nekaj podrobnosti. Dr. Silvo Torkar iz Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, ZRC SAZU, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, ima o priimku naslednje mnenje: "Sodeč po zapisih poljskega priimka, ki jih navajate v priloženem besedilu, bi rekel, da gre za različne stopnje popačenja priimka Szybowski, ki se izgovarja Šibovski in ne Žibovski. V poročni knjigi 1782 je ta

priimek še najbolj natančno zapisan: Sibowski. V krstni knjigi in v drugih virih pa so priimek zapisovali bolj ali manj popačeno. Priimek Szybowski je na Poljskem izpričan, ni pa priimkov Zywowski, Zybowski, Rzybowski ipd. Peter je na Poljskem Piotr." Torej se obeta še nadaljnje raziskovanje o kiparju.

Vsebinsko in temeljito **predavanje**, spremljano z video projekcijami, nam je s pomočjo tudi naših fotografij posnetih po okoliških cerkvah, pripravil dr. Blaž Resman, raziskovalec in avtor knjige Kiparstvo poznega baroka na Gorenjskem. Kar potopili smo se v tisti čas in komaj dojeli velikost kiparjevega opusa ustvarjenega v kratkem obdobju petih let, ki ga je preživel v Podbrezjah. Začutili smo, da je izjemno zaznamoval baročno umetnost v tem delu Slovenije. Marsikje so kipi že lepo obnovljeni (Besnica), ponekod pa še čakajo obnove (Kropa). Obiskali so nas tudi strokovnjaki iz ZVKDS Ljubljana. Dopoldne je bil z nami priznan restavrator gospod Vlado Fras, ki je pojasnil nekaj izjemno koristnih stvari s tega področja, osvetlil probleme, ki jih ta stroka ima zaradi slabe zakonodaje in kadrovske podhranjenosti. Tudi gospa dr. Ana Lavrič je prišla na naše Taborske dneve. Poudarila je pomembnost delovanja, ki ga lahko ima neko kulturno društvo v tako majhnem kraju in hkrati izrazila presenečenje o že doslej storjenem s tega področja. Lepo je slišati pohvalo, ki jo da strokovnjak.

Oltarji v naši farni cerkvi sv. Jakoba so bili pred leti obnovljeni. Za lepo kuliso smo si zato na predlog našega župnika sposodili oltarnega angela, ki smo ga pripeljali na Tabor in ga ustrezno osvetlili. Tako je mojster Omi Begič iz Tržiča, ki je imel v ozadju primer svojega dela še praktično prikazal **restavratorsko** in pozlatarsko delo na kipih. Ob prikazu se je razvila kar konstruktivna razprava o materialih, postopkih, od kje in kakšen les so kiparji tistega časa dobivali in kako. Izvedeli smo, da so najraje uporabljali kvalitetni les bora, ki raste v visokogorju--Avstrija.

Na koncu smo si ogledali tudi **razstavo** izbranih fotografij na temo Tabora in oltarjev v podbreški farni cerkvi, ki so nastale na tečaju digitalne fotografije letos spomladi. S povečanim formatom fotografij smo napolnili šest panojev, ki bodo odslej vsaj do naslednje razstave lepšale Pirčevo dvorano.

Dr. Resmanu in mojstru Begiču smo ob koncu podarili zadnjo knjigo Marija Taborska pisateljice Mimi Malenšek s posvetilom, ki sta je bila oba zares vesela. Tudi sladki prigrizki z obveznim podbreškim jabolčnim sokom so obiskovalce in nastopajoče še nekoliko zadržali pri sproščenem klepetu. Tako smo tudi na Taboru, podobno kot v brestaniškem gradu, Dneve evropske kulturne dediščine zaznamovali s strokovnim predavanjem, delavnico in razstavo. Sveda pa najpomembnejšim dejstvom, da smo v družbo pomembnih Podbrežanov dodali novo ime—Peter Žiwowski--Sibowski, ki si zasluži, da ga začnemo obravnavati kot tistega, ki je odločilno zaznamoval vas in jo v nekem obdobju postavil v središče baročne umetnosti. V naslednjem obdobju bomo zato skupaj z dr. Resmanom, ki je obljubil sodelovanje, **izdali knjigo** o kiparju, saj je v eni od slovenskih enciklopediji poleg Franca Pirca omenjen edino še njegovo ime—Peter Žiwowski.

Na zahvalno nedeljo, 4. novembra ob 16h je bilo tradicionalno srečanje starejših v Kulturnem domu "fotografije"

Letos smo našim starejšim vaščanom pokazali posnetek s prireditve odkritja spomenika pisateljici Mimi Malenšek. Vmes so jim igrali naši glasbeniki, Peter Grašič na harmoniko, in družinski trio Kavčič, s petjem in spremljavo na kitari in klavinovi. Postregli smo jim s kanapeji, ki smo jih pripravili sami, pridne gospodinje pa so spekle pecivo. Vsi po vrsti so z velikim zanimanjem spremljali dogajanje na platnu in komentarje Staneta Miheliča. Nismo pozabili na darilo, saj smo jim s sladko popotnico dali še razglednico in znamko naše pisateljice, ki jim je bila ljuba, saj radi prebirajo njene romane in večina od njih poleti zaradi vročine sploh ni mogla na prireditev. Vedno so veseli, ko takole na koncu leta izvejo, kaj bistvenega se je dogajalo med letom v našem KUD-u, kar se kaže po ljubeznivem vabilu, naj prisedemo k omizju in še kaj lepega povemo. Sicer pa si imajo tudi sami veliko povedati, ko pa je vendar starost tista, ko je najlepše obujati spomine.

V petek, 29. novembra ob 19h so potekali 12. Pirčevi dnevi dnevi, ki so predstavili mladega literata Branka Jegliča "fotografije"

V petek, 29. novembra smo obudili spomin na Podbrežana Branka Jegliča, ki je živel samo 17 let, od 1903 do 1920, ampak nam je zapustil bogato dediščino. Njegova družina se je veliko selila, ker so bili v družini državni uradniki Avstro-Ogrske monarhije. Branko je opravil maturo

in želel študirati naprej, pa ga je zajela španska bolezen, krvava griža. Zelo mlad je začel pisati pesmi, urejal je literarne revije, muziciral, slikal in se loteval tudi proze ter dram. Zanimal se je za tujo literaturo in prevajal, njegov prevod Molierovih Scapinovih zvijač so igrali v Ljubljani. Na klavirju je igral lastne skladbe kar po navdihu, mama pa je mislila, da se uči iz not. V pesništvo je potegnil Srečka Kosovela in med njima so stekla številna pisma. Ko pa je Branko na hitro umrl, je Srečko pisaril njegovemu bratu Sergeju in že uredil zbirko njegovih pesmi. Vsi predniki Jegličevih, po domače Babčevih iz Srednje vasi v Podbrezjah, so pokopani pri nas. Branko je slutil, da se mu čas izteka. Njegov profesor Lah je ugotavljal, da je mladi dijak Branko hitro hodil, govoril, mislil in pisal, saj se je ravnal po grškem pregovoru. »Življenje je delo!« Tako smo za Franciškom Pircem, Andrejem Praprotnikom, Jožem Tomšetom, Ivano Kobilco, Mimi Malenšek in Karlom Mauserjem uvrstili še njega med znamenite Podbrežane, ki so našo vas ponesli v vseslovenski svet umetnosti in kulture. Branka Jegliča bo morala slovenska literarna zgodovina še uvrstiti med ustvarjalce naše besedne umetnosti. Tudi zajetna zbirka slovenske enciklopedije še ni našla prostora za mladega poliglota. Na začetku prihodnjega leta načrtujemo, da bomo izdali njegovo pesniško zbirko. Pesmi je brat Branka Jeglič izbral skupaj s svojim vrstnikom Srečkom Kosovelom, ki je k pesmim napisal tudi spremno besedo in jih tako poslal na pot, ki se bo zdaj po skoraj 100 letih zaključila z izdajo pesniške zbirke.

V soboto, 30. novembra ob 19.30h je potekala že druga prireditev iz ciklusa Narodne v sliki pesmi in plesu 2013 "fotografije"

Leta 2011 planiran projekt KD Dobrava Naklo z naslovom NARODNE V SLIKI IN PESMI, je prvič zaživel v decembru 2012, ko so likovniki KD Dobrava Naklo to idejo skupaj s KUD Tabor iz Podbrezjij realizirali. Takrat je bilo 12 narodnih pesmi upodobljenih v slikah in keramiki. Letošnja prireditev v okviru tega projekta je imela že razširjen naslov in sicer NARODNE V SLIKI, PESMI IN PLESU 2013. Tako so se nekatere naslikane pesmi zapele, nekatere zaplesale, vse pa so se napovedale z uvodno kitico naslikane pesmi. Narodna pesem je bila vnaprej izbrana z namenom, da se pod to ime lahko predstavi ogromno narodnih, tradicionalnih, ljudskih pesmi, šeg, navad, značilnosti in zanimivosti. Tako so bile letošnje narodne pesmi predstavljene s slikami likovnikov KD Dobrava Naklo in likovnikov iz Društva likovnikov Cerklje. V KUD Tabor smo zasnovali scenarij, vabila in plakate in tako pripravili pot prireditvama v Naklem in Podbrezjah. Pet naslikanih pesmi so tako, kot jih vidijo le oni, predstavili člani Otroške folklorne skupine Podkuca, ki pod vodstvom Špele Eržen in Stanke Kolenko deluje v okviru KD Dobrava Naklo. Za pravo pevsko poslastico z devetimi zapetimi pesmimi pa so poskrbele pevke ženskega pevskega zbora Dupljanke, ki jih vodi Katja Klančnik Jelenc in delujejo pod okriljem KUD Triglav Duplje. Zgibanko za prireditev Narodne v sliki, pesmi in plesu 2013, ki je bila kot nekakšen koncertni list, saj je vsebovala vseh 38 slik z avtorji, je oblikoval Brane Lozar z Društva likovnikov Cerklje. Tako smo povezali vsa tri kulturna društva v občini in segli celo čez občinske meje ter tako realizirali lani zastavljen cilj. Prireditev znotraj občine je potekala dvakrat zapored, vabijo pa nas že tudi drugam. V petek, 29. novembra sta v Domu Janeza Filipiča v Naklem prireditev vodili zelo dobri mladi govornici Suzana Govekar in Neža Gubanc, v soboto, 30. novembra pa sta v Kulturnem domu v Podbrezjah program povezovala in popestrila odlična povezovalca Nataša Kne Leben in Tomaž Debeljak, ki je tudi prelepo zapel ob sliki na pesem En starček je živel. Na obeh prireditvah sta vseh 38 slik na temo 31 pesmi na oder prinašala in z odra odnašala Klavdija in Tilen. Prav tako sta poklanjala cvetove in šopke s koledarji KD Dobrava v zahvalo vsem nastopajočim. Obiskovalce smo ob koncu povabili na raznovrstne dobrote, ki so jih pripravili člani slikarjev in KUD Tabor. Kot se zgodi pogosto, se ob tem razvije sproščen in prijeten konstruktiven klepet, ki je bil še kako dobrodošel po intenzivnem dogajanju na odru malo pred tem.

V soboto, 14. decembra ob 10h je potekala delavnica na temo maketa Tabora s cerkvico. "fotografije"

Obvestili smo učence zadnje triade in vse, ki imajo smisel za oblikovanje in natančno barvanje in bi si radi ustvarili maketo Tabora, da bo delavnica za uresničenje take želje v soboto, 14. decembra ob 10h, v Pirčevi dvorani na Taboru. Delavnico so vodili mentorji, ki poznajo take vrste delo. Nekateri udeleženci so s seboj prinesli le mah in manjši čopič za akrilne barve. Ves ostali material, vključno s stirodur ploščam, lepili, barvami, noži, žagami,

čopiči, s kalupom izdelano mavčno cerkvico Tabora in načrti smo pripravili in financirali še iz projekta 8. Taborski dnevi.

Maketa Ivana Pavca, v začetku brez mahu, je bila začetni navdih. Narejena je v merilu in mojster je za izdelavo porabil pol leta. Izdelana je skoraj s filigransko natančnostjo, saj so v kapelicah križevega pota prave pomanjšane fotografije vsake postaje. Maketo je kasneje Ivan Pavec dogradil in obložil z mahom. To je bilo naše izhodišče in rodila se je ideja, da tudi mi v delavnici v Pirčevi dvorani poskusimo izdelati maketo našega Tabora. Najprej se je bilo treba lotiti plošče stirodura, ki je zadoščala za 3 osnovne modele. Razžagane dele smo potem oblikovali z olfa noži in manjšimi žagami, da smo dobili čim boljšo podlago. Nekateri so se najprej lotili barvanja cerkvice. Če si bil hiter, je trajalo kar 2 uri. Izdelati je bilo potrebno še Pirčev dom, kužno znamenje, kapelico ob cerkvi, križ na J strani, obzidje okoli cerkvice, obzidje med kapelicami križevega pota, kalvarijo.... Kmalu smo ugotovili, da moramo združiti znanje in moči, da bi se lotili ene od maket in jo dokončati v 4 urah, ki smo jih imeli na voljo. Med tem, ko smo odrasli pomagali otrokom, smo Franci, Barbara in Ronka intenzivno delali še na skupni maketi z namenom, da dokončamo vsaj eno. Po več kot štirih urah je maketa dobila končno podobo. A veselje je bilo tudi takrat, ko maketa ostalih udeležencev še ni bila čisto gotova, saj so si ogledali edino dokončano in svojo odnesli domov z obljubo, da jo bodo dokončali s pomočjo še koga od domačih—vsaj do postavitve svojih jaslic. Dokončano maketo smo postavili na stranski oltar taborske cerkve in ji dodali jaslice, da je bilo lepšala božično vzdušje.

V soboto, 14. decembra ob 15h je potekala delavnica na temo BOŽIČNO-NOVOLETNE VOŠČILNICE "fotografije"

Te delavnice pa so bile primerne za vse tiste otroke, ki so že doslej pridno obiskovali podobne dejavnosti. Vsako omizje je delalo v drugi tehniki in na koncu je bil resnično lep prikaz najrazličnejših voščilnic, kjer se je čutilo, da si je ustvarjalna domišljija utrla prsto pot. Z narejenimi voščilnicami smo tako lahko polepšali priprave na praznike najprej sebi, potem pa razveselili vse tiste, ki smo jim nanje napisali lepe želje.

To so bile ta dan že druge delavnice v Pirčevi dvorani. Če delaš z veseljem, zmoreš obiskati tudi obe. Celo tretja dejavnost je potekala vmes in nekaj otrok je zmoglo vse troje. Eno uro so namreč porabili za prvo skupno vajo v novi igrici, ki je bila potem na prostem za božični večer. Bravo, podbreški otroci! Nekateri so bili na Taboru skoraj cel dan, a dobre volje ni manjkalo.

V torek, 24. decembra ob 19h je bila na Taboru uprizorjena božična igra na prostem, ponovitev pa 5. januarja ob 19h. "fotografije"

Že generalko, teden dni prej, je bilo lepo videt, kaj bo šele v torek zvečer, smo si rekli takrat in hkrati prosili za lepo vreme, ki pa ni obetalo nič dobrega. Res je bilo prisrčno, saj sta poleg otrok in naših najmlajših nastopali tudi oslička in ovčka. Ja, pa tudi zgodba je sodobna-prav za naš čas.

In začelo se je zares, točno ob 19h na božični večer, ko je zdržalo celo vreme in omogočilo izvedbo na treh prizoriščih. Pastirčki ob ognju (lesenem čoku), ki se jim ta noč zdi popolnoma drugačna od običajnih. Mimo krčme prideta utrujena popotnika z osličkom, ki ju krčmar ne sprejme. Žena gostilničarja (Sara) še ni prav nič zagrenjena, ker še nimata potomcev, med tem ko za njenega moža (Tine) tega ne moremo reči. Ker ji je hudi, da ju je mož odslovil, se odloči pripravljeno za svojega otroka, podariti ženi, ki je pravkar odšla v neznano. Ko jo želi poiskati, na poti naleti na pastirčke, ki ji povejo za smer, kamor je odšel popotnik z nosečo ženo na osličku. Krčmarica zaradi zvezde nad hlevčkom (izdelala sta ga Milan in Silvo) mlad par lahko najde. Ko pride bliže, žena že drži v naročju malo dete, zato ji takoj ponudi vse svoje, kar je prinesla, hrano in oblačila. Mlada mati sprejme le najnujnejše, ostalo naj zadrži, ji pravi, saj bo kmalu potrebovala za svojega otroka. Seveda do hlevčka pridejo potem tudi pastirci s svojo živo ovčko, ki je izjemno odigrala svojo vlogo.

Glasbeno so dogodek popestrili otroci pevskega zbora s Timom in Nežo, Anže je s svojo harmoniko in Sveto nočjo pospremil vse ljudi v cerkev, izjemna Urša ob Juretu s kitaro, pa je

s pesmijo spremljala igrico med prizori in zaključila z Alelujo v cerkvi. Ja, tu se je še pelo in dodalo še nekaj lepih misli, stiskov rok in prisrčnih želja, saj je bil božični večer. Otroci so želeli igrico ponoviti čez 14 dni, ko bi vključili še sv. Tri kralje. Žal jim je vreme to na prostem preprečilo, pa so zavetje našli v taborski cerkvi, na hitro pripravili prostor, seveda s pomočjo odraslih, in ponovno zaigrali z nekoliko spremenjenim scenarijem. Bravo otroci in njihova mentorica Lidija.

V četrtek, 26. decembra ob 9h je zaradi nalivov odpadlo žegnanje konj na Taboru.

V soboto, 28. decembra ob 9h pa so tri skupine otrok izpeljale trikraljevsko akcijo "fotografije"

Priprave in osnovni napotki so potekali tokrat v Pirčevi dvorani na Taboru. Tri oblečene in formirane skupine so odšle še v cerkev po blagoslov in prisluhnit pismu Staneta Kerina, ravnatelja Misijonskega središča Slovenije. Zapeli so še nekaj verzov znane pesmi in nato dobre volje odšli vsak v svoj določen zaselek naše dolge vasi. Razpoloženje je bilo tisto pravo, ki je odražalo pregovor: "Če se naseli nebo v tvojem srcu, bo nebo tudi okrog tebe." Prav zato megla ni prav nič motila. Naši koledniki so vajeni vse trših razmer iz preteklih let. Tokrat so v treh skupinah in šestih urah obiskali vse podbreške hiše ter zbrali 1480E. Prva skupina, je obiskovala domove v Podtaboru, Kurici in Gobovcah. Druga je odšla po Srednji vasi, Za Taboru in Britofu, tretja pa v Dolenjo vas in Bistrico. Predno so vpisali sporočilo na podboje vrat in zaprosili za dar ubogim otrokom, so pred hišnimi vrati povedali prisrčno pesem v štirih kiticah. Zadnji stavek se je glasil takole: »Hvaležni smo vam za odprte roke, naj vam Bog blagoslavlja plemenito srce, v novem se letu vsi veselite, dobroto in mir okrog sebe delite.« Vsako leto v Misijonskem središču pripravijo prijetno srečanje za vse kolednike Ljubljanske škofije. Tja smo odšli z vlakom iz Podnarta, izstopili v Vižmarjah in se napotili pred Zavod sv. Stanislava, ki je mogočen in lepo urejen zunaj in znotraj. Po bogatem programu, kjer se je poleg Brezniške predstavila tokrat le še naša skupina otrok, je laiška misijonarka Ana, pri Pedru Opeki, izbrala našo Lucijo in jo oblekla po malgaško, da smo videli, kako tamkajšnje matere nosijo svoje otroke.

Spet je za nami bogato leto najrazličnejših dogodkov. Načrtujemo jih že za naprej. Tokrat pa le še vsem in vsakomur posebej v tej naši lepi vasi Podbrezje zaželimo, da bi vedno in povsod med seboj gojili pravo in iskreno prijateljstvo, ki gore premika. Da bi se vsi trudili za seboj puščati prave in dobre sledi, ki bi sidrale v kulturi srca in naših kulturnih dogodkih.

Zapisala tajnica KUD Tabor Podbrezje

Daca Perne

